

ПРАКТИЧЕСКА РАБОТА С ДЕЦА С УВРЕЖДАНИЯ

“Да бъдеш здрав, а не увреден не е лична заслуга. Във всеки случай – не винаги. А кой разполага с гаранционна карта, че ще остане винаги здрав и неувреден”

Деца със специални нужди — това са децата и подрастващите, които страдат от психически, сензорни и физически увреждания. Целта на работата с деца със специални нужди, е тяхната социална рехабилитация и интеграцията им в обществото, както и адекватното им участие в семейния живот и персонално развитие според техния потенциал и капацитет.

Основни понятия при работата с деца със специални нужди са *корекцията* и *компенсацията*.

Понятието **корекция** — това е подобряване или преодоляване на отклонението на децата със специални нужди. Корекцията се извършва по индивидуален път или в групови занятия и уроци.

Компенсация означава заменяне на функцията на увредените органи със запазената функция на здравите анализатори.

В зависимост от причината и мястото на увредата децата със специални нужди се делят на няколко групи:

- деца с нарушения на устната и писмената реч, те са обект на логопедията;
- деца, които страдат от умствена недостатъчност или общо недоразвитие на психичните процеси, те са обект на олигофренопедагогиката;
- слабо чуващи и глухи деца, те са обект на сурдопедагогиката;
- незрящи и слабо виждащи деца, те са обект на тифлопедагогиката;
- деца, които имат телесни увреди, те са обект на соматопедията;
- деца с временни задръжки в психическото развитие – те нямат анатомична увреда на главния мозък. При тях психическото развитие протича в по-забавени темпове.
- деца, които имат не едно, а повече увреждания.

Според Виготски, в следствие на заболяване или по наследствен път, детето може да получи увреждания в мозъка, тялото, зрителния или слухов анализатор. Те се изразяват като: слабоумие, глухота, слепота, разстройства в говора и движението на

тялото. Той нарича тези увреждания *първичен* дефект. Тези дефекти не са изолирани, а по особен начин влияят върху общото физическо развитие на децата. Така: глухотата води до немота, слепотата води до трудности в движението на детето, мозъчната увреда води до недоразвитие на възприятията, представите, речта и мисленето. Тези особености Виготски нарича *вторични* дефекти. Те са предмет на специалната педагогика. Чрез корекция и компенсация специалистите отстраняват особеностите на това развитие и подготвят децата за овладяване на професионални знания и полезни умения.

Под полезни умения трябва да разбираме комплекс от практически умения, обезпечаващи пълноценен, самостоятелен и независим живот на децата със специални нужди.

Полезните умения най-общо могат да се обособят в три основни групи:

- 1) общопознавателни — свързани с цялостното когнитивно развитие на децата с различни увреждания;
- 2) всекидневни — обезпечаващи самостоятелното справяне с разнообразни, практически, житейски ситуации;
- 3) социални — насочени към пълноценно общуване на децата със специални нужди към живота на обществото.

Практически съвети за работа с деца и младежи с увреждания:

- * Поведението на всеки трябва да бъде абсолютно нормално и да не бъде показван страх или неспокойство спрямо детето или младежа;
- * Говорете нормално и така, както го правите с всички останали ваши приятели и близки;
- * Не показвайте съжаление, бъдете уверени и добронамерени;
- * Задавайте ясни и конкретни въпроси, преценете дали е нужно да повторите въпроса;

- * Не показвайте раздразнение или недоверие към отговорите на детето или младежа;
- * Говорете с детето или с младежа директно, не говорете с родителите сякаш детето не е там;
- * Използвайте различни похвати, за да разберете състоянието и настроението на детето или младежа;
- * Отговаряйте на въпросите, които ви задава самото дете или младеж;
- * При дете или младеж със сензорно увреждане е добре да използвате тактилната практика, особено когато се опитвате да обясните нещо;
- * При дете или младеж с нарушение в слуховия апарат, е добре да използвате рисунката като метод на обяснение, така по-бързо ще създаде връзка между вас и детето;
- * Усмивайте се докато говорите с детето и младежа и го гледайте в очите докато общувате;
- * При нужда говорете с родителите насаме, ако се налага да изясните дадена ситуация.

